

Ministeren

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Uddannelses- og Forskningsudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

16. september 2016

Til udvalgets orientering fremsendes hermed mit talepapir fra det åbne samråd i
Uddannelses- og Forskningsudvalget onsdag den 14. september 2016 vedr. SU.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Børsgade 4

Post Postboks 2135
1015 København K
Tel. 3392 9700
Fax 3332 3501
Mail ufm@ufm.dk
Web www.ufm.dk

Med venlig hilsen

CVR-nr. 1680 5408

Ulla Tørnæs

Ref.-nr. 16/002077-12

DET TALTE ORD GÆLDER

Tak for muligheden for at udfolde regeringens forslag til et mere robust SU-system.

Jeg besvarer efter aftale med udvalgssekretariatet spørgsmålene samlet, men i en anden rækkefølge end stillet. Jeg vil derfor starte med at besvare spørgsmål AB.

Samrådsspørgsmål AB:

Vil ministeren redegøre for baggrunden for at omlægge halvdelen af SU-stipendiet til SU-lån?

Svar AB:

Lad mig starte med at få faktum på plads: Regeringen foreslår at nedsætte det nuværende SU-stipendium med 20 pct. før skat. Efter skat svarer det til omkring 800 kr. for en udeboende studerende.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Regeringen vil altså ikke omlægge halvdelen af SU-stipendiet til lån.

Jeg vil også gerne slå fast, at regeringen lægger stor vægt på, at alle har gode økonomiske muligheder for at tage en uddannelse. Det er godt for den enkelte – og for samfundet.

Baggrunden for regeringens forslag er, at det danske SU-system er udfordret. Det er der særligt tre grunde til.

For det første er den danske SU meget høj sammenlignet med de andre nordiske lande.

Derfor risikerer vi – efter vores opfattelse – at blive en magnet for udenlandske studerende, som kommer til Danmark for at få en gratis uddannelse - og høj SU - men som ikke bliver og arbejder på i Danmark.

For det andet er vores SU-system udfordret, fordi mange studerende – især på de lange videregående uddannelser – ikke bliver færdige til tiden.

For det tredje har danske unge ikke nok fokus på job, når de vælger uddannelse. Det betyder, at for mange i dag desværre uddannes til arbejdsløshed.

Det er baggrunden for, at regeringen foreslår at omlægge SU-systemet, så det bliver mere robust.

Regeringen lægger med forslaget vægt på, at de studerende skal have mulighed for at have samme beløb i hånden efter SU-omlægningen, som de har i dag.

Derfor forbedrer vi lånemulighederne for studerende væsentligt. Samlet set betyder det, at vi får en ligelig fordeling mellem stipendium og lån. Hver gang man får 100 kr. i stipendium, får man mulighed for at låne 100 kr. oveni.

Vi foreslår, at studielån bliver rentefrit under studierne. I dag betaler den studerende 4 pct. i rente under studietiden.

Derudover giver vi de studerende mulighed for at tjene 1.000 kr. mere om måneden, f.eks. ved at arbejde ekstra i sommerferien, uden at blive modregnet i SU-stipendiet.

Så der er flere forskellige muligheder for at opretholde det samme levegrundlag, og den enkelte kan selv vælge, om man vil supplere sit SU-stipendium med et lån, eller om man vil tjene lidt mere ved at arbejde ved siden af studierne.

De studerende får altså mulighed for at have det samme levegrundlag, som de har i dag.

Med regeringens forslag til en SU-omlægning, frigiver vi penge til at styrke Danmarks fremtid.

De penge vil vi investere i fremtiden.

Vi afsætter blandt andet penge til en ny kompetencepulje allerede fra 2017. Puljen stiger til 1 mia. kr. fra 2019 og frem.

Puljen skal styrke danskernes kompetencer, øge kvaliteten i uddannelserne og styrke den erhvervsrettede forskning.

Jeg vil nu besvare spørgsmål AC.

Samrådsspørgsmål AC:

Mener ministeren, at det vil gavne de studerende, hvis de bliver nødt til at optage lån for at gennemføre deres uddannelse?

Svar AC:

Regeringens udspil ændrer ikke ved, at vi fortsat har offentligt finansierede uddannelser og gode støttemuligheder sammenlignet med andre lande. SU-stipendiet vil fortsat ligge væsentligt over stipendierne i de andre nordiske lande.

For at give de studerende mulighed for at opretholde samme levegrundlag som i dag, har vi forbedret lånemulighederne og øget fribeløbet.

Det kan betyde, at nogle vælger at arbejde lidt mere ved siden af studierne eller, at nogle vælger at låne lidt mere.

Det afgørende for mig er, at den enkelte selv bestemmer, hvordan man ønsker at indrette sig. Øget fribeløb og øget lånemuligheder – som nu bliver rentefrie under studierne – er en valgmulighed, som vi giver den enkelte.

Hvis en studerende på et erhvervsakademi eller en professionshøjskole ønsker at låne de 800 kroner om måneden under hele studiet, vil det betyde et øget lån på mellem 15.000 og 35.000 kr..

For studerende på en lang videregående uddannelse er beløbet omkring 45.000 kr. Vel at mærke, hvis man vælger kun at låne for at opretholde det samme levegrundlag som i dag.

I regeringens forslag er også en skatterabat til nyuddannede.

Den vil give nyuddannede et større rådighedsbeløb, og det kan man jo – hvis man ønsker det – bruge til at betale sit studielån hurtigere tilbage.

Ser vi på slutresultatet for studerende ved de forskellige videregående uddannelser, indenfor områder med gode jobmuligheder, så vil de erhvervsakademistuderende – når man modregner skatterabat og jobfradraget, der indgår i regeringens helhedsplan – ende ud med en gevinst på omkring 7.200 kr.

Til sammenligning vil en professionsbachelorstuderende ende med at skulle investere omkring 6.000 kr. i sin egen uddannelse. Mens den kandidatstuderende vil skulle investere knap 20.000 kr. i sin uddannelse.

Det synes jeg er rimeligt. For uddannelse er en investering.

Uddannelse er en investering for samfundet, når vi bruger ressourcer på at uddanne befolkningen.

Men en uddannelse er i lige så høj grad en investering for den enkelte.

Med SU-reformen giver vi de studerende mulighed for at have de samme penge at leve for under studierne som i dag.

Hvad enten den studerende vælger at arbejde lidt mere eller låne lidt mere, investerer den studerende i sin egen fremtid – i muligheden for at få et godt job og en god løn.

Vi giver med omlægningen af SU'en den enkelte en valgmulighed – de kan låne lidt mere eller tjene lidt mere. Det mener jeg både er en fair model for den enkelte og en ansvarlig model for samfundet.

Jeg vil nu besvare spørgsmål AE.

Samrådsspørgsmål AE:

Mener ministeren, at den foreslåede SU-reform er forenelig med fremdriftsreformen, hvis de studerende bliver nødt til at arbejde mere ved siden af studiet, hvis de ikke ønsker at optage lån, og dermed risikerer at komme bagud på studiet?

Svar AE:

Det er en udfordring, at særligt de danske universitetsstuderende er for længe om at gøre deres uddannelse færdig.

I 2014 var bachelor- og kandidatstuderende i gennemsnit mere end et år forsinkede på deres uddannelse.

Fremdriftsreformen er med til at sørge for, at studerende kommer hurtigere igennem studierne.

Selv om vi indregner effekten af SU- og fremdriftsreformen fra 2013 forventer vi, at der stadig er mange, der er lang tid om at gennemføre studierne.

Forventet forsinkelse i 2020 er 9½ måneder, inkl. orlov og barsel.

Studerende får i dag 12 SU-klip mere end uddannelsens normerede studietid – hvis de er begyndt på den videregående uddannelse inden for 2 år.

Det sender et signal om, at det er ok at blive forsinket på studierne.

Med SU-omlægningen vil regeringen sende et klart signal om, at det er forventningen, at de studerende bliver færdige til tiden og kommer hurtigt i arbejde.

DEA har netop offentliggjort en analyse (fredag d. 2. september 2016), som ser på studiejobbets betydning for fuldførelse af en lang videregående uddannelse.

Analysens resultater peger på, at universitetsstuderende, der har et studiejob, ikke bliver mere forsinkede i forhold til medstuderende, der ikke har. Faktisk har dem, der har et studiejob, større sandsynlighed for at gennemføre deres studier til tiden, end dem der ikke har et studiejob.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Studiejob er et blandt flere forhold, der har betydning for, hvor hurtigt man kommer igennem studiet, men umiddelbart peger undersøgelsen ikke på, at studerende med studiejob bliver mere forsinkede end deres medstuderende.

Jeg vil nu besvare spørgsmål AD.

Samrådsspørgsmål AD:

Vil ministeren redegøre for, om den foreslåede SU-reform vil ramme de studerende skævt således, at studerende fra ikke-akademiske hjem bliver ramt hårdere end øvrige studerende?

Svar AD:

Nej, det er der ingen grund til at forvente. Vi vil fortsat have fri og lige adgang til uddannelse i Danmark.

Det er vigtigt for regeringen, at alle unge, som har vilje og evne, også har råd til og mulighed for at tage en uddannelse - uanset hvor og hvad man kommer fra.

SU-reformen fjerner ikke forsørgelsesgrundlaget for de unge. Vi giver rent faktisk de studerende mulighed for at have flere penge mellem hænderne, mens de læser.

Det gør ikke adgangen mindre fri eller mere ulige.

Når man taler om, hvor man skal sætte ind for at bryde den sociale arv, er jeg er helt enig med Carsten Koch.

Han udtalte for nyligt i Jyllandsposten, at vi bliver nødt til at begrave myten om, at SU kan rykke ved den sociale mobilitet.

Forskningen omkring social mobilitet er ret klar: En tidlig indsats er alfa omega, hvis man vil bryde den negative sociale arv.

Derfor afsætter regeringen 580 millioner kroner over fire år til at styrke de danske dagtilbud.

Børne- og undervisningsministeren vil i starten af 2017 præsentere et dagtilbud-udspil, hvor de konkrete initiativer vil indgå.

Jeg vil afslutningsvis besvare spørgsmål AA.

Samrådsspørgsmål AA:

Vil ministeren redegøre for de sociale konsekvenser af at skære ned på SU og kommentere på, hvorfor regeringen og støttepartier vil indføre en forringet SU model i Danmark, når vi ved fra erfaringer i Norge og Tyskland, at færre gennemfører deres uddannelse, og at det især er studerende, der ikke har velhavende eller højtuddannede forældre der falder fra i uddannelsessystemet fordi de må arbejde mere under studiet?

Svar AA:

Jeg har under min besvarelse af spørgsmål AD været inde på spørgsmålet om SU og social mobilitet.

I spørgsmål AA anføres det, at færre unge gennemfører uddannelse i Norge og Tyskland.

Lad mig starte med at slå fast, at der er stor usikkerhed om de tal, jeg formoder spørgeren baserer sig på. Sammenligninger på tværs af lande er ikke ukomplicerede, og derfor skal man passe på med at konkludere meget skråsikkert på tallene.

Lad mig starte med Tyskland. OECD's tal for Tyskland indeholder ikke korte videregående uddannelser. Derfor måler de tyske tal ikke det samme som de danske tal.

I forhold til Norge, er situationen lidt den samme. OECD tallene viser en lavere fuldførelsesrate i Norge end i Danmark. Det kan meget vel skyldes, at studieskift fejlagtigt indgår som frafald i de norske data. [I morgen](#) udgiver OECD en ny publikation, hvor jeg forventer opgørelsesmetoden i forhold til beregning af fuldførelsesprocent er blevet revideret.

Det jeg hæfter mig ved, er andelen af befolkningen, som har en videregående uddannelse. Og her er tallene meget klare – Norge, Sverige og Finland har alle en højere andel af befolkningen, som har en videregående uddannelse end Danmark. Det giver mig stof til eftertanke.

Samlet set er det min opfattelse, at regeringens udspil til en omlægning af SU-systemet tager hånd om de udfordringer, vi står overfor, styrker robustheden af SU-systemet og frigiver ressourcer til investeringer i fremtiden.